

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisu

Tämä on alkuperäisen julkaisun rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutuksestaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original publication. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Pakanen, L. (2024). Menestystarinana kestävän matkailun osaamismerkkit. *Oamk Journal*, (21). Oulun ammattikorkeakoulu. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe202402147280>

METATIEDOT

Tyyppi: Artikkel

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 21/2024

Julkaisuvuosi: 2024

Tekijätiedot: Pakanen Lotta

Oikeudet: [CC BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe202402147280>

Tiivistelmä: Artikkelissa luodaan katsaus Kestävän matkailun osaamismerkkit -hankkeen aikana luotuun digitaaliseen osaamismerkistöön. Artikkelin tarkoituksena on nostaa tietoisuutta Oulun ammattikorkeakoulun osaamismerkkityöstä ja -asiantuntijuudesta ja kannustaa ammattikorkeakoulun henkilöstöä hyödyntämään osaamismerkkejä osana hankkeita.

Menestystarinana kestävän matkailun osaamismerkit

19.2.2024 - Pakanen Lotta

Oulun ammattikorkeakoulu (Oamk) koordinoi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus Jotpan hanketta, jossa luodaan digitaalinen osaamismerkistö tunnistamaan ja tunnustamaan matkailualalla työskentelevien henkilöiden osaamista. Oamkin erityisenä tehtävänä hankkeessa on toimia osaamismerkkiasiantuntijana ja edelleen vahvistaa Oamkin roolia valtakunnallisten osaamismerkistöjen tunnustettuna kehittäjänä. Tässä artikkelissa kuvataan hankkeen menestystarina osaamismerkistön kehittämisen hyvien käytäntöjen kautta.

Oamkilla on pitkä ja aktiivinen historia osaamismerkkien kehittämisen ja hyödyntämisen parissa. Oamk on mukana kehittämässä valtakunnallisia osaamismerkistöjä ja hyödyntää osaamismerkkejä osana oman henkilöstönsä ja opiskelijoidensa osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. [1] Osaamismerkkien pedagoginen muotoilu osaamisperusteisesti, osaamismerkistöjen kytkentä viitekehyksiin, tutkintoihin ja työelämään sekä osaamismerkkien pinottavuus ja skaalautuvuus ovat Oamkin erityisosaamista.

Oamk on myös kehittänyt osaamismerkkeihin pohjautuvia yritysysteistyön malleja, joiden avulla voidaan tukea korkeakouluopiskelijoiden työllistymistä. Näistä lähtökohdista syntyi myös kestävän matkailun osaamismerkistö, jota ovat olleet Oamkin lisäksi kehittämässä Lapin ja Turun ammattikorkeakoulut, Lapin ja Turun yliopistot sekä Rovaniemen koulutuskuntayhtymä REDU.

Kestävän matkailun osaamismerkistö tunnistaa ja tunnustaa matkailualalla työskentelevien henkilöiden osaamista ja tarjoaa mahdollisuuden sen osoittamiseen autenttisissa tilanteissa ja konkreettisin oppimistehtävin. Merkistö skaalautuu sekä työelämän ja yritysten tarpeisiin että kahteen eritasoiseen tutkintoon (EQF4 ja EQF6). Merkistö tuo laajojen ja usein kalliiden yrityksille suunnattujen sertifikaattien rinnalle joustavan ja kustannustehokkaan tavan kehittää yksittäisten henkilöiden osaamista kestävän matkailun teemoissa. Näin merkistö tukee Jotpan tavoitteiden mukaisesti jatkuvaa oppimista,

kehittää työtehtävissä vaadittavaa osaamista ja auttaa osaltaan yrityksiä säilyttämään kilpailukykyänsä matkailualalla. [2]

Osaamismerkistö koostuu yhteensä yhdestätoista merkistä ja kahdesta koontimerkistä. Perusteet-merkin avulla varmistetaan, että kestävän matkailun perusasiat, kuten viitekehykset, sertifikaatit ja ekologisen kestävyuden teema, ovat kaikilla hallussa. Tämän jälkeen osaamistaan voi kehittää ja osoittaa osaajapolulla (EQF4) ja/tai asiantuntijapolulla (EQF6). Molemmat polut pitävät sisällään osaamismerkkejä palveluiden tuotteistamisesta, vastuullisuusviestinnästä, esteettömyydestä ja monimuotoisuudesta sekä paikalliskulttuurista ja perinteistä. Asiantuntijapolulta löytyy lisäksi merkki yhteiskunnallisten vaikutusten arvioinnista sekä kumppanuuksista ja sidosryhmistä. (Kuva 1.)

KUVA 1. Kestävän matkailun osaamismerkistö.

Menestystarina koostuu hyvistä käytänteistä

Kestävän matkailun osaamismerkistön suunnittelussa ja luomisessa on hyödynnetty erilaisia työelämälähtöisiä ja osaamisperusteisia toimintamalleja, joista on muodostunut hankkeen aikana osaamismerkkien hyviä käytänteitä. Näitä ovat muun muassa:

- Merkistön osaamiskriteeristö on kytketty työelämäselvitysten ja yrityshaastatteluiden kautta saatuun ajantasaiseen osaamistietoon eli siihen, millaista kestävän matkailun osaamista alalla tarvitaan nyt ja tulevaisuudessa. Työelämäselvitysten avulla merkistön sisältöä on voitu tarkastella myös alueellisesti ottaen huomioon esimerkiksi Lapin ja Saaristomeren matkailun erityispiirteet. [3]
- Merkistö pohjautuu EU-tasoiisiin viitekehyksiin (Agenda 2030) ja skaalautuu tutkintojen perusteisiin. Näiden yhdistelmä tukee siirtymiä opinnoista työelämään ja auttaa kytkemään osaamisen laajempiin viitekehyksiin. [4]
- Merkistö on käyttäjälähtöinen ja hankkeessa on selvitetty merkistön kohderyhmiä sekä tehty heidän osaltaan tarvekartoitusta. Yksi tarvekartoituksen tuloksista on se, että merkistö on monikielinen ja osaamista voi osoittaa suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja pohjoissaameksi. Näin merkistö tunnistaa matkailualalla työskentelevien henkilöiden erilaiset kielitaustat.
- Merkistö sisältää yksittäisiä merkkejä kahdella eri osaamistasolla. Merkin hakija voi itse päättää kummalla tasolla haluaa osaamistaan osoittaa ja merkeistä voi koota kokonaisuuden myös eri tasojen merkkejä yhdistämällä. Näin merkistön merkeistä voi koota erilaisia kokonaisuuksia oman tarpeen ja tavoitteen mukaan.
- Merkistön yhteyteen on rakennettu opintopisteytetty non-stop-verkkokurssi. Osaamismerkkejä on mahdollista suorittaa ilman verkkokurssia, jolloin merkkihakemuksessa osoitetaan aiemmin hankittu osaaminen. Jos oma osaaminen kaipaava päivittämistä, voi osallistua verkkokurssille, jonne merkistö on integroitu mukaan. Näin osaamismerkit kertyvät samalla kun verkkokurssin osaamistavoitteet täyttyvät.
- Merkkihakemukset on rakennettu mikro-oppimistehtävien pohjalle. Näin yksittäistä merkkiä voi suorittaa osa kerrallaan ja merkkien hakeminen onnistuu myös kiireisen työn ohessa. Mikro-oppimistehtävät on kytketty autenttisiin työtehtäviin ja tukevat näin myös oman työn, työyhteisön ja koko yrityksen kehittämistä.

Valtakunnallinen malli osaamisen kehittämiseen

Kestävän matkailun osaamismerkistön tavoitteena on olla jatkossa valtakunnallinen malli ja työväline niin matkailualan yrityksille kuin matkailualan opintoja tarjoaville oppilaitoksille ja korkeakouluille. Tätä varten merkistön yhteyteen tullaan luomaan hallintamalli, jossa kuvataan, kuka merkistöä hallinnoi ja miten merkistön saa käyttöönsä. Merkistön

yhteydessä ovat myös ohjeet ja kriteeristö osaamisen arvioijalle laadunvarmistuksen takaamiseksi. Kantavana ajatuksena on, että merkistö on tunnustettu todiste saavutetusta osaamisesta ja osaamisen hankintatavalla ei ole merkitystä. Osaajapolulta on helppo siirtyä asiantuntijapolulle ja polkujen merkkejä voi suorittaa myös yhdistellen.

Jotpan rahoittamien hankkeiden tärkeänä tavoitteena on pitovoiman edistäminen sekä osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen eri aloilla. Tätä tavoitetta edistääkseen kehitetty osaamismerkistö vahvistaa henkilöiden työmarkkinakilpailukykyä ja tarjoaa digitaalisen ja standardoidun tavan osaamisen kehittämiseen. Ammattikorkeakouluilla on johtava rooli laajojen työelämälähtöisten osaamismerkistöjen kehittämisessä. Kestävän matkailun osaamismerkistö kannustaa korkeakouluja ottamaan aktiivisen roolin niin valtakunnallisten ja alueellisten kuin alakohtaisten osaamismerkistöjen luomisessa.

Seuraava tärkeä askel on kehitetyn osaamismerkistön vakiinnuttaminen osaksi matkailualan täydennyskoulutusta ja yritysten henkilöstön kehittämistä. Tätä ajatellen merkistön tunnettuutta matkailun toimijoiden parissa edistetään aktiivisesti. Hanke on käynnissä vielä vuoden 2024 loppuun asti ja keväällä 2024 käynnistyvät verkkokurssien pilotit, joiden kautta osaamismerkit lanseerataan käyttöön.

Lotta Pakanen

lehtori

Ammatillinen opettajankoulutus

Oulun ammattikorkeakoulu

[Tutustu hankkeeseen](#)

[Katso lyhyt video kestävän matkailun osaamismerkistä](#)

[Hankkeen kaikki julkaisut Oamk Journalissa](#)

Lähteet

[1] Pakanen, L., Länsitie, J., & Hurme, J. (2023). Digipedagogisia osaamismerkkejä henkilöstölle. *Oamk Journal*, (67). <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2023042839310>

[2] Niemelä, A. (2023). *Jokaisen osaaminen näkyviin – Aikuisten oppimisen vaikeudet, kouluttautuminen ja työelämä*. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus.

<https://www.jotpa.fi/fi/julkaisut/tutkimukset/jokaisen-osaaminen-nakyviin-aikuisten-oppimisen-vaikeudet-kouluttautuminen-ja>

[3] Kugapi, O., Jutila, S., & Halttunen, T. (2023). *Kestävä matkailu eri toimintaympäristöissä*. Oulun ammattikorkeakoulu. https://oamk.fi/wp-content/uploads/2024/01/raportti_kestava_matkailu_toimintaymparistoissa.pdf

[4] Valtioneuvoston kanslia. (Julkaisuaika tuntematon). *Agenda2030-toimintaohjelma*.

<https://kestavakehitys.fi/agenda-2030>

